

IRAKASLEGO BATZORDEA: ORAIN ARTEKO URRATSAK ETA ETORKIZUN HURBILEKO EGINBEHARRAK

Donostia, 1978 - VI - 30

Xabier Mendiguren

1972. urtean eratu zen "Irakaslego Batzordea", euskararen irakaskuntz alorretik Euskaltzaindiari zetorkion eskariari erantzuten hasteko eta euskal irakaslegoa prestatze lanari norabide eta garantia eskaintzeko.

Xifrei bagagozkie, behintzat, harez gero burutu den lana garrantzi handikoa izan denik ezin uka. Dozenerdi urteotan, 3.500 pertsona inguru aurkeztu dira Euskaltzaindiak antolatuturiko azterketetara eta berauetarik 1.700 batek lortu "D" maila izeneko agiria eta 95ek, berriz, "B" maila deitua.

Irakaslego Batzorde honek, bere zerbitzuak eskaini ditueneko sei urteotan, aurrerantzako urrats nabarmenik ere eman du, edota ematen ahalegindu da, behinik behin, aldian aldiko giro eta eskabideetara moldatzen saiatuz.

Behin-behineko programakuntza bat eskaintzetik hasi zen Batzordea eta beronen arabera aipaturiko "D" eta "B" mailetak azterketetarako deiak egiten. Irakaslegoa azterketa hauetarako prestatzeaz arduratzen ziren irakasleen eritzi eta gomendioak entzunik, eta Azterketa berauetako esperientziak jaso ondoren, lehen programakuntza hura zehaztu beharraz, eta azterketa bera burutzeko modua eta ebaluapen sistema ere objektiboago batez zertzearen komenientziaz jabetu zen Batzordea; eta zenbait bileraren ondorioz, programakuntza berrikusi eta zerbait zehaztu ezezik, azterketa bera ere modu objektiboago batez ebaluatu ahal izateko erara moldatu zuen. Jendearen eritziari bagagozkio, aurrera pauso hauek guztiz positiboak izan direla aitortu beharrean gaude.

Bestalde, berriz, haserako azterketak antolatzean

nabarmendu ziren zailtasun eta huts teknikoak gaindituz eta konponduz joan da Batzordea, eta azken aldiotako azterketen antolamenduak maila aski onargarria lortu duelakoan gaude, epai mahaikoen kopurua ugaltu denez gero eta kalifikapenen berri ematea lehen baino askozaz bizkorrago egitea posible delarik orain.

TITULUEN HOMOLOGAPENARI BURUZ

Puntu hau bi ikuspegi desberdinetatik uki daitekeenez: hots, tituluen balio ofizialarenetik eta beraiek garantizatzen duten edukiarenetik, oraingo hontan ni bigarren alderdiari lotuko natzaiola jakinerazi nahi dut aurretiaz.

Lehen aipaturiko programakuntz berrikusketan ari ginea, eta edukiak zehazterakoan, hain zuzen, berehala ohartu ginen euskararen irakaskuntzak gero eta profesionaltasun maila hobea lortu nahi baldin bazuen, haseran larriki aipatzen ziren helburu edo edukiak zehaztea ezezik, "titulu" horien nolabaiteko homologapen batetan pentsatzea ere beharrezkoa zela. Horretarako, nerau arduratu nintzen hizkuntza modernoan irakaskuntza nazioartekoan jadanik aski finkaturik dauden mailen edukiak aztertzeaz eta ordura arte "D" mailako irakasle titulutzat hartzen genuen hartaz zer ulertu behar zen argitzeaz.

Batzordearen eritziz, lehen azterketa maila hau gainditzeak "irakasle titulu" baten jabe izateko nolabaiteko eskubi-dea ematea lekuz kanpoko bezala ikusten zen, zeren eta maila hontan eskatzen ziren ezagerpen eta trebetasunen maila kontutan harturik, gehienez ere hizkuntzaren ezagupen orokor egoki samar bat garantiza baitzezakeen, hortarako agiri edo diploma sail bat aski izaki, baina inola ere ez irakasle titulurik, euskara mintzatuari eta beronen didaktikari ia inolako garrantzirik ematen ez zitzaielarik. Beraz, orain arteko "D" eta "B" mailako titulu izenekoak birmoldatu beharra ikusi da, nola izendapen edo homologapen balioaren aldetik, hala programako edukienetik ere. Asmo honekin, zenbait bilera eginak ditu Batzordeak baina azken tilabeteotako eginbeharren ugaritasunagatik eta batzordekide bakoitzak eskain diezaiokegun denbora urritasunagatik, gauzak airean daudela eta ondorio eginetara ez garela iritsi aitortu beharrean gaude.

PLANGINTZA BERRIAREN AURREAN

Plangintza Berri honek bizpahiru arazori hondotik hel-tzea eta erabakiak hartzea eskatzen du:

a) Plan Zaharraren arabera "tituluak" atera dituztenen egoera birpentsatzea.

b) Bi maila hauen izendapenaketa edukiak berrikusi eta birmoldatzea.

c) Agian, zenbait erakunderen jokabidea ikusirik, beste aurre maila batzuk finkatzea (Hasera maila-Oinharrizko maila). Hortarako "Modern Language Teaching Association" delakoak finkaturik dituen pareko maila batzu programatze-ari heldu beharko genioke, behar bada.

Oraindainokoan "D" maila izan dena, ingelesezko "*Proficiency Knowledge*" (Advanced level) delekoaren ezagupen eta trebetasun mailakoa izango litzateke eta agiri edo diploma batek egiaztatuko luke hizkuntz menderatze hori.

"B" tituluaren izenpean lortu nahi dena, birmoldaketa baten ondoren, egiazko "irakasle titulu" bihur liteke, baina hortarako espezializapen mailako ezagupen eta trebetasunak garantizatu beharko lituzke: hots, hizkuntza mintzatua eta literarioa ez ezik, berau irakasteko beharrezkoa den didaktikazko prestakuntza egokia.

Gaur ez gaude orain dela 6 urtetako egoeran, eta orduan haserako politika bezala onhar zitekeena, honez gero zehaztu eta areagotu beharrean gaude euskararen irakaskuntz maila hobetu nahi baldin badugu, eta errazegi banaturiko tituluen ugaritasunak berauen indarra ahultzerik nahi ez badugu.

Agian, maila hontan, Euskaltzaindiak "itzultzaile" agiri edo diploma bat sortzean ere pentsatu beharko luke, euskaratze lanetan dihardutenen garrantzia kontutan izanik, eta gero eta itzultzaile eskabide handiagoa izango dela ahaztu gabe. Arazo honek ere erantzun bat behar duelakoan nago.

DATOZEN URTEEI BEGIRA

Ikusi dugunez, Irakasleko Batzorde honen zereginak biziki ugalduz joan dira azken urteotan, eta oraindainokoan partaide bakoitzak eskuharki eskaini ahal izan diogun baino dedikapen eta denbora gehiago eskatzen dute zenbait zeregi-

nek premien eskari erritmoari jarraiki nahi izanez gero. Hontaz ez jabetzeak gauzak erdizka egitea eta sarritan premien atzetik ibiltzea esan nahi du, eta ondorioz, jendeak Euskaltzaindiagandik espero lezakeenari uko egitea.

Nire egitekoa ez bada ere dedikapen modu horren zenbatekoa erabakitzea eta finkatzea, gutxienez premia hori argi eta garbi adierazi nahi dut, eta hortarako beharrezko diren pertsona eta finantziar bitartekoak eta ahalbideak aurrikustea eta antolatzea datorren ikasturtea hasi baino lehen burutzeari derriorezko deritzat. Argiago esan, pertsonaren baten edo batzuren eguneroko dedikapen iraunkorra beharrezko dela uste dut.

Hona hemen, labur esanik, Irakaslego Batzorde honi gainera datozkion egiteko batzuren aipamena edo zerrenda:

a) Diploma eta Tituluen izendapen eta edukiak zehaztu eta erabaki.

b) Berauen homologapenari eta balio ofizialari buruzko xehetasunak gestionatu.

c) Maila desberdinei dagozkien programakuntza zehatzak burutu eta zabaldu.

d) Azterketa hauei begira prestatzen diren ikasturte eta ikastaldiak koordinatu, gainbegiratu eta babestu.

e) Aipaturiko programakuntzak behar bezala interpretatuak izan daitezen, apunte edo testu batzu eragin eta koordinatu.

f) Eusko Kontseilu Orokorreko Hezkunde eta Kulturako Kontseilaritza, ICE, Euskalduntze-Alfabetatze Koordinakundea, Ikastoletako Elkarte eta Konfederakuntza eta antzeko beste erakunde guztiekin lankidetzan, irakaslegoa prestatzeko proiektu bateratu eta koordinatu bat aurrera eraman, Euskaltzaindiari dagokion neurrian gidatuz eta babestuz.

g) Euskaltzaindiak bere gain hartu duen "Euskaraz hitz egin" metodoa eta irakurgai mailakatuak aurkeztu, esperimentatu, zabaldu, etab.

h) Gai honi buruzko informazioa bildu eta eskaini; eta halaber, asesorakuntza zerbitzu bat muntatu, pertsona bana-koei eta erakundeei begira.

i) Azkenik, orain arte bezala, garai eta toki egokietan azterketak antolatu eta burutu.

Inolako asmo agertzailerik gabe aipatu ditudan puntu hauen inguruan, beste batzu gehiago ere ba daude, eta eten-gabe sortuko dira.

Nik uste, esanak aski direla Batzorde honen eginbehar ugari eta neketsuaz Euskaltzaindia jaberarazteko eta nahitaezko dituen indar eta baliakizunak kanalizatzen hasteak duen garrantzia azpimarkatzeko. "Bai Euskarari" kanpainaren ondorioz, herriaren laguntza aurrez jaso bada, era berean areagotu da euskara ikasi nahiz eta eskabidea ere, uda hontarako antolatu diren ikastaldien arrakasta eta gainezkatzea lekuko. Guri, Euskaltzaindiari, eta bereziki Irakasle Batzorde honi dagokio, eskariaren araberako erantzuna ematen ahale-gintzea eta esperantzak galtzen ez uztea.